

: <http://www.symposium2016.hol.es>

Надруковано у матеріалах ІУ інтернет-симпозіум у «Гра в бісер:

комунікаційні ігри сучасності»

Матвійчук Оксана,

кандидат педагогічних наук, доцент Інституту післядипломної педагогічної освіти

Київського університету імені Бориса Грінченка, Київ

Бібліоміст до читача

Анотація

Висвітлено роль читання у сучасному суспільстві. Проаналізовано різні підходи до виховання культури читача. Виокремлено форми та методи роботи бібліотек щодо популяризації читання.

Ключові слова: читання, читач, бібліотека, виховання культури читача, форми популяризації читання

Аннотация

Освещена роль чтения в современном обществе. Проанализированы различные подходы к воспитанию культуры читателя. Выделены формы и методы работы библиотек по популяризации чтения.

Ключевые слова: чтение, читатель, библиотека, воспитание культуры читателя, формы популяризации чтения

Annotation

The article discusses the role of reading in today's society. Different approaches to the culture of reading education. Proposed forms and methods of work of libraries to promote reading.

Keywords: reading, reader, library

Багато століть в полі зору просвітителів, педагогів, психологів, філософів і бібліотекознавців розглядається один із феноменів культури – читання. Про важливість значення книги, читання та їх впливу на розвиток людини наголошував відомий українець Борис Грінченко у своїй літературознавчій праці «Перед широким світом», що вийшла друком у Києві в 1907 р. Письменник чітко усвідомлював, що «книга є неподільним втіленням культури і навчання: культури як навчання і навчання як культури». «Хто винен?» Це заголовок вірша Віктора Гюго із збірки «L'annee terrible». «Питають чоловіка, чи правда, що він підпалив бібліотеку. Так я кинув у неї вогонь, одказує він. Але ж се нечуване злочинство. Се ж ти вчинив злочин проти самого себе, убив промінь своєї власної душі. Се ж твоє добро, твій скарб, твоя спадщина. Адже ж книги завжди вступаються за тебе проти зневолення! Як ти кинув у вогонь всю цю

скарбницю істини віків, античної культури, все те, що починається, щоб не скінчитись ніколи. Ти з димом пустив поетів, спалив Есхіла, Гомера, Мольєра, Вольтєра, Канта. Розум, скарбницю людського духу ти спалив. Хіба ж ти забув, що книга твій визволитель. Сяючи з високостів світом своїм вона знищує ешафоти, війни, голод. Розгорни книгу Платона, Мільтона, Беккарії, читай сих пророків – Данта, Шекспіра, Корнєля, і в тобі прокинеться їх велика душа!» Попереду проходить наука, а потім уже воля. Мету свою, що ти задумав, зможеш досягти лише через книгу. Вона твій лікар, поводитир, вартовий. Вона вигоїть тебе від злоби, визволить од безуму. Ось, що ти втратив через свою помилку. Книга твоє багатство, бо се право, істина, чеснота, розум, що розвіює всі темні примари, і все це ти знищив. Тоді на всі ці пекучі докори, на всю ту правду, яка сієє в них, обвинувачений відповідає тільки чотирма короткими словами «Я не вмію читати» [2]. Процес читання досить складний, не зводиться лише до вміння читати, з цього вміння воно тільки починається. Читання може зробити людину розумнішою, до того ж воно дозволяє тренувати пізнавальні здібності мозку, стверджують дослідники з багатьох університетів світу. Існує велика кількість трактувань даного терміну, зокрема, на думку педагога В.Сухомлинського, читання – це одне з джерел мислення й розумового розвитку, а філософ Дідро взагалі зазначав, що: люди перестають мислити, коли перестають читати. Читацька грамотність, читацька компетентність, виховання культури читача – ключові поняття процесу читання та в цілому бібліотечної педагогіки, науки, що вивчає організований вплив книги на читача й має три чинники: читача, книгу й організацію книг [4]. На думку педагога О.Савченко, читацька культура є складовою загальної культури читача, комплексу його знань, читацьких компетенцій і почуттів, передбачає свідомий вибір тематики читання, його системність, повноту і глибину сприйняття та засвоєння тексту, загальну начитаність, знання інформації, компетенції обробки інформації, естетичного почуття, художній смак, читацькі інтереси [5]. Видатний Й. Гете казав: "Є три види читачів: перший – це той, хто насолоджується, не розмірковуючи, другий – хто судить, не насолоджуючись, і третій, серединний – хто судить, насолоджуючись, і насолоджуючись, розмірковує. Саме останній і відновлює твір знову". Але читання нічим не захищене від руйнівного впливу часу (усе забувається) [3]. Читання – це найвище мистецтво і оволодівати ним треба все життя. Тому одним із пріоритетних завдань бібліотек в останнє століття є залучення читачів до бібліотеки, популяризація читання, виховання культури читача. Найчастіше цими питаннями опікуються шкільні, дитячі, юнацькі та публічні бібліотеки, оскільки саме дитячий та юнацький вік є найбільш емоційним до сприйняття літератури і потребує комплексного підходу щодо заохочення до читання. Людина для якої книжка вже у дитинстві стала такою необхідною, як скрипка для музиканта, як пензель для художника, ніколи не відчує себе обділеною, збіднілою і спустошеною», зазначав В.Сухомлинський [6].

Кожен письменник чи поет зацікавлений у тому, щоб його твір прочитали, осмислили, підтримали чи навпаки осудили. Тому автори зацікавлені у тісній співпраці із бібліотеками, оскільки саме вони сприяють ознайомленню читача із книгами, інформацією про авторів, створюючи певну рекламу книги. Саме у бібліотеках читачі дізнаються про різних авторів, роди та жанри літератури.

Найбільш доцільною формою організації діяльності бібліотеки з популяризації читання є комплексні програми, які включають вивчення читацьких інтересів, уподобань, індивідуальну роботу, інформаційно-бібліографічну діяльність, формування, поповнення фонду, наочну популяризацію читання у бібліотеках та ЗМІ. Бібліотеки використовують різноманітні форми залучення читачів до книги, відповідно до їх вікових особливостей. Так найчастіше для учнів 1–4 класів у бібліотеках проводять: аналіз читацьких формулярів, моніторингові дослідження "Що читаємо, як читаємо?", свята: «Посвята в читачі», «День книги», «Свято казки»; години вільного читання, інформаційні огляди літератури з позакласного читання "Книги про книги", презентації однієї книги, книжкові хіт-паради, «полички улюблених книг», захист читацьких інтересів у формі бенефісу читача, літературні подорожі в "Читай-місто, ігрові форми: турніри знавців книги, книжкові виставки, виставки малюнків до улюбленої книги "Наш вернісаж", бібліотечні уроки, бібліотекарі допомагають учням в оформленні та веденні щоденників читання, навчають як писати відгуки про книги. Для учнів 5–9 класів найчастіше проводять: прем'єри книги, читацькі конференції, читацькі марафони, усні журнали, години цікавої інформації, зустрічі з поетами, письменниками, подорожі в "Країну непрочитаних книг", ігрові форми –КВК, "Лото-ерудит", бібліотечні аукціони, конкурси на кращий читаючий клас, літературні квести, флешмоби, години творчості «Я хочу прочитати Вам», «Зірки читають книги», «Україна читає дітям», марафони «Відчуй радість читання», тижні шкільного підручника, персональні читацькі виставки, виставки-плутанини, віртуальні виставки, допомагають бібліотечні фахівці і в оформленні читацьких стіннівок, створенні буктрейлерів. Старшокласникам більш підходять наступні форми роботи: прес-конференції за сюжетами прочитаних книг, публікацій, журналів, літературні вікторини, ігри, калейдоскопи, літературні подорожі, ярмарки, вечори, клуби, години поезії, дні нової книги, масові заходи у формі вечорів (вечір-портрет, літературний диліжанс, літературне кафе), літературний подіум «Модна книга», виставки-пропозиції «Бібліодрайв – для молодих, активних, модних», виставки одного жанру «Фентезі – forever», виставки-серпантин «Бібліогурманіка – апетитне читання», «Читай книжки, що стали подією», тематичні дискусії, діалоги, години цікавих повідомлень. Долучаються читачі і до організації буккросингу, створення власного читацького портфоліо [1].

Усі ці та багато інших форм, які проводяться бібліотечними фахівцями, допомагають вивчити сучасного читача, дізнатись про його смаки, потреби, підказати та порадити читачеві цікаві книги і літературу.

Читання виконує і різні функції: бібліотерапевтичну, виховну, пізнавальну функцію та функцію естетичного задоволення від читання. Бог відкрив себе людям через посередників тисяч великих і чистих душ, думки яких наповнюють усі наші бібліотеки», так підкреслював значення книг та бібліотек англійський письменник Сендерленд [3]. Бібліотеки популяризуючи книгу та читання тісно співпрацюють з педагогами та батьками, громадськими організаціями, зокрема з центром дослідження літератури для дітей та юнацтва, видавництвами.

Таким чином, читання це знання, а ще як зазначає український письменник Роман Іваничук, це насолода і пізнання, хоча воно дається дуже тяжко. Сучасні бібліотеки в Україні та усьому світі є соціокультурними, дозвіллевими центрами, які перспективно розвиваються та організують неформальне спілкування користувачів, зустрічі з цікавими людьми та інформують про літературно-художні новинки. Розвиваючись, трансформуючись і адаптуючись, бібліотеки використовують широкий діапазон культурно-мистецьких проектів спрямований на популяризацію книги та читання, будуючи місток між автором та читачем.

Література

1. Бібліотека – територія читання: метод. посіб. / Упр. культури і туризму Донец. облдержадмін., Донец. обл. універс. наук. б-ка ім. Н. К. Крупської, Донец. обл. б-ка для юнацтва, Донец. обл. б-ка для дітей ім. С. М. Кірова ; уклад. І. А. Пилипенко, О. П. Афендулова, Л. Д. Бодня. – Донецьк: Сх. вид. дім, 2009. – 33 с.
2. Грінченко Б. Перед широким світом / Борис Грінченко. – К.: Друк. С. А. Борисова, 1907. – 318 с.
3. Данціг Ш. Навіщо читати / Ш. Данціг. – К.: Вид-во Анетти Антоненко, 2014. – 216 с.
4. Матвійчук О. Є. Бібліотечна педагогіка / О. Є. Матвійчук // Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка: зб. наук. пр. – – № 17. –С. 61–65
5. Савченко О.Я. Літературне читання: підручник для 4 класу. – К.: Освіта, 2015. – 192 с.
6. Сухомлинський В. Вибрані твори в 5 Т. / В. Сухомлинський. – К.: Рад. школа, 1976. – 654 с.

